

UNIVERZITET U SARAJEVU
INSTITUT ZA HISTORIJU
KOMISIJA ZA IZBOR U NAUČNO ZVANJE

INSTITUT ZA HISTORIJU
Broj: 0301/1902-19
Datum: 25.12.2019

SARAJEVO, 20. decembar 2019. godine

VIJEĆU
INSTITUTA ZA HISTORIJU
UNIVERZITETA U SARAJEVU

PREDMET: IZVJEŠTAJ KOMISIJE O IZBORU U NAUČNO ZVANJE

Na osnovu Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službene novine Kantona Sarajevo, broj 26/16), i Odluke Vijeća Instituta za historiju broj : 01-676/19 od 14. 10. 2019. godine i Odluke Vijeća broj: 01-32-120/19 od 14. 10. 2019. godine i saglasnosti Senata Univerziteta u Sarajevu, broj 01-32- 120/19 od 30. 10. 2019. godine, objavljen je Konkurs za izbor u naučno zvanje viši naučni saradnik za oblast moderna historija - jedan izvršilac - u Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu.

Na osnovu člana 29. Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 16/06), i člana 106 Statuta Univerziteta u Sarajevu, Vijeća Instituta za historiju je na 37. redovnoj sjednici održanoj dana 09. 12. 2019. godine donijelo Odluku o imenovanju **Komisije za izbor u naučno zvanje** viši naučni saradnik za oblast moderne historije – jedan izvršilac. Komisija je imenovana u sljedećem sastavu:

1. dr. Zijad Šehić, redovni profesor na Filozofskom fakultetu, Univerziteta u Sarajevu, predsjednik Komisije
2. dr. Edin Radušić, redovni profesor na Filozofskom fakultetu, Univerziteta u Sarajevu, član
3. dr. Admir Mulaosmanović, vanredni profesor na Internacionalnom Univerzitetu u Sarajevu, član
4. dr. Amila Kasumović, vanredna profesorica na Filozofskom fakultetu, Univerziteta u Sarajevu, zamjenski član

Na javni oglas objavljen 09. 11. 2019. godine na web stranici Instituta za historiju i u dnevnom listu „Dnevni Avaz“, za izbor u naučno zvanje viši naučni saradnik za modernu

historiju u Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu, prijavio se jedan kandidat, dr. Muhamed Nametak, naučni saradnik u Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu.

Odlukom koja je dostavljena članovima Komisije aktom Instituta za historiju broj 01-01-850/19, od 09. 12. 2019. godine, Komisiji je stavljeno u zadatak da, u skladu sa članom 29 Zakona o naučnoistraživačkoj djelatnosti Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj 26/16), provede konkursnu proceduru izbora prema uvjetima utvrđenim Zakonom i Pravilima, razmotri pristigle prijave na Konkurs, sačini izvještaj sa prijedlogom za izbor u naučno zvanje i dostavi Vijeću Instituta.

Nakon što je pregledala dokumentaciju i analizirala radove kandidata, Komisija Vijeću Instituta za historiju Univerziteta u Sarajevu podnosi sljedeći izvješta

I Z V J E Š T A J

Na Konkurs za izbor u zvanje naučnog saradnika objavljenom u dnevnom listu „Dnevni avaz“ od 09. 011. 2019. godine prijavio se jedan kanidat, dr. Muhamed Nametak, naučni saradnik u Institutu za historiju, Univerziteta u Sarajevu. Uz prijavu na Konkurs kandidat je dostavio svu potrebnu dokumentaciju (biografija, bibliografija, ovjerena kopija diplome o završenom studiju na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, ovjerena kopija diplome o stečenom zvanju magistra historijskih nauka, uvjerenje o stečenom zvanju doktora historijskih nauka, uvjerenje o prosjeku ocjena sa studija, postdiplomskog studija i doktorskog studija, dokaz o objavljenoj knjizi i člancima u vidu kopija i separata objavljenih radova, dokazi o učešću na domaćim i međunarodnim naučnim skupovima i uvjerenje o državljanstvu.

BIOGRAFSKI PODACI

Kandidat dr. Muhamed Nametak rođen je u Sarajevu 14. 06. 1986. godine, gdje je završio osnovnu školu, a srednju u Dohi (Katar). Nakon završene srednje škole upisao se na Odsjek za historiju Filozofskog fakulteta, Univerziteta u Sarajevu, gdje je 2008. godine diplomirao na Odsjeku za historiju a 2010. godine i na Katedri za historiju umjetnosti. Na istom fakultetu je 2012. godine odbranom magistarskog rada *Kulturni tokovi stvaranja socijalističkog društva u Bosni i Hercegovini od 1945. do 1952.* okončao postdiplomski studij. Doktorski studij na Odsjeku za historiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu je upisao

28. februara 2013. godine, a doktorsku disertaciju pod naslovom *Privilegovana zemaljska banka za Bosnu i Hercegovinu i njezina djelatnost 1895-1914*, odbranio je 20. novembra 2015. godine.

Od 3. decembra 2008. godine zaposlen je u Institutu za historiju Univerziteta u Sarajevu na mjestu stručnog saradnika, od 1. marta 2013. na mjestu višeg stručnog saradnika a od 4. oktobra 2016. godine stekao je zvanje naučnog saradnika.

Težište naučnog rada kandidata dr. Muhameda Nametka je u početku bio period uspostave komunističke vlasti u Bosni i Hercegovini s posebnim osvrtom na kulturu. Nakon toga se orijentirao na proučavanje finansija i bankarstva Bosne i Hercegovine za vrijeme uprave Austro-Ugarske. Učestvovao je na nekoliko naučnih skupova u Bosni i Hercegovini i inozemstvu. Do sada je napisao jednu knjigu, više naučnih radova, stručnih novinskih članaka, te prikaza i referata sa naučnih skupova.

Član je Vijeća Instituta za historiju od juna 2016. godine. Od 7. maja 2018. do 7. maja 2019. bio je vršilac dužnosti direktora Instituta za historiju. Trenutno obavlja funkciju urednika časopisa *Historical Searches*. U svojim istraživanjima koristi se aktivnim znanjem engleskog i njemačkog jezika.

KRATAK PRIKAZ POSLJEDNJIH OBJAVLJENIH RADOVA

Kandidat dr. Muhamed Nametak je nakon izbora u zvanje naučni saradnik objavio knjigu pod naslovom „Bosanski trougao u crvenoj zvijezdi. Kulturni tokovi i stvaranje „socijalističkog društva“ u Bosni i Hercegovini od 1945. do 1952. godine”, Institut za istoriju, Sarajevo 2017., 187 str. (ISBN - 978-9958-649-28-8 COBISS.BH-ID - 24063750).

Knjiga predstavlja djelomično prerađeni magistarski rad odbranjen na Filozofskom fakultetu u Sarajevu 2012. godine. Obima je 187 strana, od kojih se na glavni tekst odnosi 151 strana, na zaključak na bosanskom jeziku 4 strane (169-172), popis korištenih izvora i literature 7 strana (177-183) te na sadržaj 2 strane (5-6). U nizu dat je prateći kritički aparat sa 537 napomena u ujednačenoj formi. Pored uvodnih razmatranja (str. 3-7) knjiga je koncipirana iz pet glava sa po više kraćih poglavlja. U uvodnim razmatranjima kandidat dr. Muhamed Nametak je ukazao na značaj teme i njenu istraženost u historiografiji, definirajući problemski okvir za njeno kompleksnije sagledavanje. Posebno je naglasio cilj i zadatak istraživanja, koji u osnovi sadrži odgovor na pitanje: da li je Komunistička partija uspjela u svojim ciljevima koje je pred kulturu stavila, a ako ne koje su posljedice kulturne politike po bosanskohercegovačko

stanovništvo? U okviru razmatranja kulturne politike kandidat je fokus stavio na propagandu, politički motivirano kulturno stvaralaštvo, izgradnju socijalističkog *novog čovjeka* i na prosvjetni sistem. Posebno je naglasio da je cilj da se istraži kako i koliko je korišten i/ili reguliran mehanizam kulture kako bi se izmijenilo bosanskohercegovačko društvo nakon Drugog svjetskog rata. Iz tog razloga kandidat je definirao zadatak da promatrajući glavne kulturne tokove, odnosno cjelokupnost glavnih procesa u kulturi, traga za odgovorom na pitanje kako i koliko je kultura doprinijela transformaciji bosanskohercegovačkog društva nakon Drugog svjetskog rata.

U prvoj glavi knjige pod naslovom *Osnovna obilježja kulturne politike Bosne i Hercegovine u periodu 1945-1952. – kontekst, ciljevi i uzori* (str. 17-30) kandidat dr. Muhamed Nametak promatra okruženje u kojem se razvijala kulturna politika u Bosni i Hercegovini poslije Drugog svjetskog rata, uzori i njezini konkretni ciljevi. Naglašava da su poslijeratnu jugoslavensku kulturnu politiku definirali unutrašnji i spoljni faktori, tj. realnost koju su nove vlasti zatekle ali i spoljni utjecaji. Kandidat posebno ukazuje na činjenicu da je kulturna politika u poslijeratnoj Jugoslaviji pa samim time i u Bosni i Hercegovini bila administrativno-etatiističkog karaktera. Kroz čitav period koji je predmet izučavanja, ona je zadržala tu osobinu, ali se mijenjala forma ideološke suštine, u zavisnosti od objektivne političke i ekonomske situacije i ciljeva koje je pred kulturu postavila Komunistička partija, kao i sazrijevanje partijske strukture koja je kroz kritiku i samokritiku, stalno učenje iz prijašnjih iskustava, postepeno preformulirala neke od svojih ciljeva. Njen dugoročni cilj kulturne politike je bio stvaranje socijalističkog društva i novog čovjeka, dok je kratkoročnih ciljeva bilo više, od agitacije i propagande za tekuće razvojne projekte do korištenja kulturnih medija kako bi se vršila represija nad neistomišljenicima, stabilizirao režim i sl.

U drugoj glavi knjige pod naslovom *Kulturna revolucija* (str. 31-62) predmet razmatranja kandidata dr. Muhameda Nametka je revolucionarni karakter nove kulture u smislu odnosa prema starijim kulturnim stvaracima, kulturnoj baštini, ali i stvaranju novih kulturnih okvira u kojem je novo društvo trebalo da egzistira. U periodu od 1945. do 1952. godine nastupile su brojne promjene uzrokovane raznim spoljnim i unutrašnjim faktorima. Najveći potres na kulturnoj sceni Bosne i Hercegovine je izazvao sukob sa Informbiroom 1948. godine, a od tada proces uspostavljanja kulturnih standarda po sovjetskim principima se postepeno napuštao i nastajala je nova kulturna politika. Jednu od najvećih promjena je doživjela izdavačka djelatnost u Bosni i Hercegovini koja je predstavljala važan indikator za proučavanje kulturnih tokova u periodu od 1945. do 1952. godine. Posmatrajući izdavačku djelatnost može se vidjeti koji način pisanja je favorizovala državna uprava. Odnos socijalističkog sistema prema

kulturnoj baštini u Bosni i Hercegovini je bio diktiran činjenicom da je socijalizam kao revolucionarna ideologija želio da ukloni ranije sisteme vrijednosti i da uspostavi nove, koji su bili u skladu sa ciljevima uspostave socijalističkog, odnosno komunističkog društva. Kandidat posebno naglašava da se problem očuvanja kulturne baštine pored ideoloških koncepcija novih vlasti ogledao i u tome što kod pojedinih lokalnih organa vlasti nije bila sadržana svijest o potrebi očuvanja kulturno-historijskog naslijeđa. Posebno je ukazano na činjenicu da je period od 1945. do 1952. godine u Bosni i Hercegovini bio obilježen masovnom izgradnjom institucija nauke i kulture. Pored muzeja, neizostavan element u poslijeratnom kulturnom životu su bila kulturno-umjetnička društva koja su kroz amaterski kulturno-umjetnički i prosvjetni rad davala značajan impuls kulturnom razvoju i provođenju partijske kulturne politike nakon Drugog svjetskog rata. Njihov rad je imao ulogu da pridobiju građane za podršku vlastima kroz kulturni i prosvjetni rad koji je bio na liniji partije.

U trećoj glavi pod naslovom *Kulturna politika i socio-ekonomski preobražaj zemlje* (str. 63-108), u četiri tematske cjeline i prikaz nekoliko značajnih dešavanja kandidat traga za odgovorom na pitanje kako je kultura mijenjala bosanskohercegovačko stanovništvo, a usput se dotakao odnosa kulture i privrede i utjecaja kulture na određene grupacije stanovništva, kako bi se socio-ekonomska struktura države promijenila. U prvoj tematskoj cjelini kandidat je ukazao na činjenicu da je prvi zadatak bio da se kroz razne načine mobilizira stanovništvo za potrebe razvoja, u sklopu čega je bila i agitacija koja je podvlačila važnost stručnih kadrova za brz i uspješan razvoj zemlje. Drugi zadatak koji je agitprop imao je bilo osigurati što bolji i efikasniji rad kako novih tako i zatečenih radnika u privredi. Agitacija koja je bila zadužena za privlačenje radne snage, prije svega sa sela, zasnivala se na dnevnoj štampi, predavanjima i filmu. Ako se utjecaj agitacije i propagande na mobilizaciju radne snage za potrebe privrede posmatra hronološki, može se zaključiti da je taj rad s vremenom bio sve masovniji, ali da to nije povećalo trajno uključivanje radnika u privredu. Smatrano je da samo povećanjem produktivnosti rada može doći do izgradnje socijalizma. Argument je bio da je kapitalizam „pobijedio“ feudalizam na način da je razvio metode rada koje su doprinijele većoj produktivnosti. Kandidat ukazuje na činjenicu da su obrazovanje i kulturna emancipacija radnika također bili značajni ciljevi kulturne politike. Propagandni aparat pokušavao je javnosti predstaviti graditelje koji u punom radnom zanosu grade prugu, a kao potvrdu tome trebala su i da posluže stalno organizovana takmičenja. Omladinske radne akcije su pored svog ekonomskog imale i politički značaj jer su trebale poslužiti kao mjesto na kojem će se stvoriti novi kadrovi ne samo za industriju već i rukovođenje lokalnih sredina. Stvaranje *novog čovjeka* imalo je ideološke, ali i praktične konotacije, gdje se praktična pozadina ogledala u činjenici

da je Partiji kao glavnom tumaču i predstavniku socijalizma bilo lakše da vlada u društvu *novih ljudi* koji su bili spremni na brojna odricanja i žrtvu u cilju izgradnje socijalizma. Kandidat posebno ukazuje na činjenicu da je proces izgradnje *novog čovjeka* u socijalističkom društvu Bosne i Hercegovine i Jugoslavije bila izuzetno slojevita radnja koja se odvijala na svim nivoima ljudske egzistencije. Gotovo svi procesi koji su se dešavali prvih godina poslije rata su se mogli direktno ili indirektno povezati sa izgradnjom novog čovjeka. Kandidat je posebnu pažnju posvetio problemu nacionalizacije, što je bio jedan od prvih koraka u izgradnji socijalističkog društva. Korištenje javnih skupova i manifestacija za promociju socijalizma i osobina *novog čovjeka* je također bila česta pojava. Posebnu pažnju autor je posvetio utjecaju kulturne politike na položaj i preobražaj seljaštva i žena. U Bosni i Hercegovini i Jugoslaviji glavni pokretač rada na ženskoj emancipaciji i povećanju njene uloge u društvu bio je Antifašistički front žena (AFŽ), koji je bio činjenica i moćno agitaciono-propagandno udruženje koje je još prije nego što se rat završio postalo utjecajno i na području Bosne i Hercegovine. Autor posebno ukazuje na činjenicu da su od 1945. do 1952. godine postojala dva perioda u kulturnom djelovanju među ženama. U periodu neposredno poslije završetka rata uloga propagande je bila da pojača podrške žena Komunističkoj partiji, što se ogledalo kroz predizborne kampanje, brojne konferencije i predavanja o važnosti izbora, jačanju kulta žena koje su sudjelovale u ratu na strani antifašista. Nakon učvršćenja komunista na vlasti započela je upotreba kulturnih mehanizama kako bi se žene uključile u gradnju novog društva i prije svega kako bi se one same „rekonstruisale“ po socijalističkim uzusima.

U četvrtoj glavi knjige pod naslovom *Prosvjeta u službi ideologije* (str. 109-148) u četiri tematske cjeline kandidat promatra prosvjetu kao najznačajniji dio kulture, a kroz nju se objašnjava upravljanje prosvjetom i njezina funkcija u novoj državi. U uvodnim razmatranjima autor je ukazao na činjenicu da je razvoj prosvjete u Bosni i Hercegovini nakon Drugog svjetskog rata imao pred sobom dosta težak put zbog naslijeđenog stanja iz prethodnog prosvjetnog sistema, ali i zbog same strukture bosanskog stanovništva, njegove tradicije i kulturne baštine. Obrazovne institucije su dobile zadatak ne samo da obrazuju već i da (pre)odgajaju nove generacije u duhu socijalizma, da ih učine zdravim i sposobnim ljudima. Nakon rezolucije Informbiroa 1948. godine, došlo je do postepenih promjena i u kulturno-prosvjetnoj politici. Odlukama Trećeg plenuma CK KPJ koji se održao krajem decembra 1949. bilo je odlučeno da će se mnogo aktivnije sprovoditi decentralizacija, borba protiv birokratije i razvijanje samoinicijative kod nižih nivoa narodne vlasti. Kao posljedica provođenja odluka Trećeg plenuma, 1951. godine bilo je ukinuto Ministarstvo za prosvjetu i Ministarstvo za nauku i kulturu, a osnovan je Savjet za nauku, prosvjetu i kulturu NR BiH. Kandidat posebno

naglašava da je razvoj visokog školstva od 1945. do 1952. godine predstavljao jednu od najznačajnijih tekovina kulturne politike u Bosni i Hercegovini, jer je potreba za obrazovanjem visokoškolskog kadra bila očita u svim strukama. Zakonskim rješenjem vlade NR Bosne i Hercegovine od 11. septembra 1949. osnovan je Univerzitet u Sarajevu kao najviša nastavno-vaspitna i naučna institucija u NR BiH. Osnovni njegovi zadaci su bili da izgradije visokokvalificirane stručnjake, da provodi naučnoistraživački rad, da učestvuje u naučnom rješavanju zadataka kulturne, privredne i tehničke izgradnje zemlje, da izgradije i razvija naučnost u nastavi te da populariše naučna i tehnička dostignuća. Pored svoje praktične svrhe, opismenjavanja i obrazovanja stanovništva koje je poslije moglo značajnije da pomogne privredni i kulturni razvoj zemlje, narodno prosvjećivanje je imalo i propagandnu ulogu. Narodnim prosvjećivanjem se slala jasna poruka da je nova vlast na strani napretka, prosvjećivanja, znanja i sveopćeg dobra, a da se bori da iskorijeni negativne vrijednosti u društvu u koje su spadali religioznost, površnost, primitivizam i „buržoaska eksploatacija.“ Kandidat posebno ukazuje na značaj narodnog prosvjećivanja u Bosni i Hercegovini od 1945. do 1952. godine jer je taj proces donio dosta pogodnosti stanovništvu, ali je isto tako imao određene nedostatke koji su ga spriječili da u potpunosti ostvari prosvjetne ciljeve koje su vlasti stavile pred njega. Najznačajnija tekovina narodnog prosvjećivanja je bila da je nepismenost kao prepreka društveno-ekonomskom razvoju uklonjena. Kandidat je posebnu pažnju posvetio ideološkoj pozadini prosvjete i narodnog prosvjećivanja, ukazujući i na činjenicu da se u škole unosi „novi duh“ što je podrazumijevalo kićenje razreda parolama, slikama narodnih heroja i državnih rukovodilaca, zahvalnost borcima i Titu. „Novi duh“ se prenosio time među učenike i preko rada đačkih domova, gdje se značajna pažnja poklanjala mjerama za izgradnji patriotizma, osjećaju odgovornosti, svjesne discipline... Kandidat je posebno ukazao na važno pitanje vezano za ideologiju u prosvjeti, koje se odnosilo na sistematsko gušenje vjeronauke u školama, kao i pritisak na vjersku nastavu organizovanu od strane vjerskih zajednica van škola (mektebi, preparandije i sl.), a kasnije je određeno da će roditelji morati odlučivati da li će njihova djeca pohađati vjeronauku. Na taj način roditelji koji bi se izjašnjavali u korist pohađanja vjeronauke bi dolazili u opasnost da budu označeni kao zaostali, sumnjivi ili neprijateljski nastrojeni prema vlastima. Vremenom su, međutim, vjerski praznici u potpunosti potisnuti, a stavljeno je težište na proslavljanje domaćih ili međunarodnih praznika koji su imali komunistički karakter kao što su 29. novembar (Dan FNRJ) i 1. maj (Međunarodni praznik rada). Autor naglašava da je, u konačnici, sukob sa Informbiroom donio dobre stvari za prosvjetu u Bosni i Hercegovini jer je zatezanjem odnosa sa Sovjetskim Savezom prestalo strogo pridržavanje ideološki orijentirane nastave. Sama činjenica da su se vlasti na kraju tog

perioda oslanjali na kvalitet i mobilizacijsku snagu predavanja nastave marksizma, a ne na obavezno pohađanje tog predmeta, svjedoči da je došlo do perioda smanjenja utjecaja ideologije u školstvu i stvaranja manje indoktriniranog kadra iz kulturno obrazovnih institucija. Postepeno su se tražila nova rješenja, učilo se iz vlastitih grešaka sve u cilju pronalazaženja prosvjetnog sistema koji bi iz djece izvukao maksimum u izgradnji socijalizma u Bosni i Hercegovini.

U petoj glavi knjige pod naslovom *Od sovjetskog modela kulturne politike do početka zapadnih utjecaja na kulturu* (str. 149-168), kandidat traga za odgovorom na pitanje kako je kulturni život u Bosni i Hercegovini izgledao nakon rezolucije Informbiroa. Ukazuje na činjenicu da su se u tom periodu pokušavale ispraviti greške u funkcioniranju agitprop aparata poput problema da su u njemu bili komunisti sa slabim znanjem marksizma-lenjinizma ili da je agitprop na selima bio u lošem stanju... U kulturnom stvaralaštvu tokom 1948. godine nije došlo do većih idejnih gibanja, čak štaviše kulturni radnici su naglašavali potrebu slijeđenja sovjetske kulturne estetike, socijalističkog realizma i teorije odraza, po kojoj je svaki umjetnik svojim djelima odražavao stvarnost. Ublažavanje cenzure i omogućavanje slobodnijeg djelovanja, međutim nije značilo i umanjeње značaja Partije, koja još nije bila spremna da dijeli vlast sa bilo kim, a u prilog tome govorila je i činjenica da je na dan obilježavanja završetka gradnje pruge Brčko-Banovići, 7. novembra 1950. godine, svim CK-ima u Jugoslaviji bila upućena direktiva da se na zgradama CK istakne samo partijska zastava. Izvjesno popuštanje kontrole nad kulturnim tokovima je doprinijelo jačanju zapadnog kulturnog utjecaja u Jugoslaviji početkom pedesetih godina što je rezultiralo većim uvozom i konzumiranjem zapadnih filmova i muzike. Konačno, jedna od ključnih promjena koja nastupa sa novim kursom u kulturnoj politici je bila i komercijalizacija kulturnog života koja je nastupila usljed promjena u načinu finansiranja rada kulturnih ustanova. Pored prirodnih ljepota u Bosni i Hercegovini turisti su značajan interes pokazivali za orijentalni dio Sarajeva i Zemaljski muzej, tako da se moglo tvrditi da je ekspanzija turizma početkom 50-tih godina također imala ulogu kulturne promocije i otvaranje Bosne i Hercegovine prema Zapadu.

U zaključnim razmatranjima kandidat navodi da je taj period donio i dobre i loše stvari za razvoj kulturnog života u Bosni i Hercegovini. Naglašava da u najveća postignuća svakako treba ubrojati značajno smanjenje nepismenosti, izgradnju brojnih škola, domova kulture, biblioteka i drugih institucija kulture, a također, u tome periodu su bili pokrenuti brojni časopisi koji su pratili kulturni život, otvarala su se izdavačka preduzeća, kina, domovi kulture..., što su sve bili preduvjeti za uspješan kulturni razvoj jednog modernog društva. Kao vrhunac institucionalne izgradnje bilo je svakako otvaranje Sarajevskog univerziteta 1949. godine kao

najznačajnije obrazovne institucije u Bosni i Hercegovini. Osim toga, obrazovanje, kulturne manifestacije i događaji su postali dostupni većem dijelu stanovništva. Temelji suvremenog kulturnog života u Bosni i Hercegovini su udareni upravo kulturnom politikom u periodu 1945. do 1952. godine. Baza koja je tada nastala se vremenom obogaćivala shodno mogućnostima i potrebama, da bi na kraju postala ono što je danas dostupno stanovništvu.

Kandidat dr. Muhamed Nametak je pokazao veliku sposobnost u obradi složene teme, formiranju naučnog aparata, stručnoj interpretaciji izvorne građe i literature kao i donošenju zaključaka zasnovanih na provjerenim činjenicama. Knjiga je rezultat obimnog istraživačkog rada i donosi mnogo pouzdanih činjenica.

Članci objavljeni u izbornom periodu

U izbornom periodu pored jedne knjige, kandidat je objavio šest naučnih radova, pet autorskih i jedan koautorski.

U članku pod naslovom *Privilegovana zemaljska banka za Bosnu i Hercegovinu 1914-1918.*, Prilozi, Institut za historiju br. 45, 2016, 119-132 (ISSN 0350-1159), kandidat dr. Muhamed Nametak razmatra djelatnost Privilegovane zemaljske banke za Bosnu i Hercegovinu u vrijeme Prvog svjetskog rata. U središtu razmatranja nalazi se analiza promjena koje su za tu najznačajniju instituciju u zemlji nastale izbijanjem Prvog svjetskog rata. Na osnovu arhivske građe i relevantne literature kandidat zaključuje da je tok rata pružao prilike za dalji razvoj, ali i da je nanio dalekosežnu štetu poslovanju banke. Na kraju rada autor zaključuje da su rezultati rata značili preokret u djelatnosti tog novčanog zavoda i početak novog razdoblja u njegovom razvoju.

U članku pod naslovom *Pokušaj saradnje srpskih i muslimanskih elita u finansijama pred Prvi svjetski rat*, Prilozi, Institut za historiju, Sarajevo, 2018, br. 47, 107-120 (UDK: 336.71:323.2 (497.6)“19“), kandidat na osnovu arhivske građe i relevantne literature pokušava da rasvijetli pitanje pokušaja finansijske saradnje Srba i Muslimana za vrijeme austrougarske okupacije i uprave. U članku ukazuje na činjenicu da su pokušaji osnivanja jedne zajedničke banke bili potaknuti različitim motivima, ali su i jedna i druga strana mogle imati koristi od tog poduhvata. Saradnja je bila pokrenuta kako iz ekonomskih poriva tako i kao pokušaj otpora prodoru vanjskog kapitala. Na kraju rada kandidat ukazuje da zbog prevelikog procjepa među zajedničkim interesima poduhvat je propao i svaka strana se okrenula razvoju vlastitih institucija.

U članku pod naslovom *Regime change and its influence on Bosnian economy after the*

First World War, Historical Searches No 17, Sarajevo 2018, 81-92 (UDK: 338.1 (497.6" 1918-1941), kandidat dr. Muhamed Nametak razmatra posljedice Prvog svjetskog rata na ekonomske prilike u Bosni i Hercegovini. Kraj Prvog svjetskog rata je stvorio mnoštvo mogućnosti za novoosnovano Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca. Svi južni Slaveni su po prvi put stvorili jedinstvenu državu, koja je imala sve preduvjete za dobar razvoj. Izvrstan strateški položaj, duga obala Jadranskog mora, ali i obilje devastacija i loši međuetnički odnosi. Loši odnosi među narodima su opeterećavali zemlju svo vrijeme njezinog postojanja, i oni su se odražavali i na privredu. U oblasti industrije i saobraćaja, rezultati rata su bili od odlučujućeg značaja, jer je rat zaustavio izgradnju željeznica, koje su bile inicirane prije njegovog izbijanja 1914. godine. Sve do današnjih dana loše privredno stanje Bosne i Hercegovine se često dovodilo u vezu sa slabim prilikama u saobraćaju tako da je Prvi svjetski rat imao dugoročan utjecaj na razvoj bosanskohercegovačke ekonomije. U tom periodu teško je bilo pronaći bilo kakav značajan napredak, te se on smatra periodom ekonomske stagnacije. Prilike koje su se ukazale nažalost nisu realizirane. Stoga je poslijeratno razdoblje nudilo veliki izazov kako vlastima, tako i običnim ljudima koji su se borili za opstanak. Iako su vlasti osudile trgovinu kompenzacijskim sredstvima, u prvim mjesecima nakon rata imali su vrlo malo izbora i oklijevajući prihvatili su neizbježnost. Da bi osigurala dovoljne količine, vlada je morala odobriti rekviziciju goveda, pšenice i žita. To je zauzvrat dovelo do nezadovoljstva među seljaštvom, jer su rekvizicije provedene nepovoljno za seljake, kako u pogledu cijena, tako i načina na koji je to organizirano. Stoga su sredinom 1919. rekvizicije ukinute i promovirana slobodna trgovina, što je dovelo do naglog rasta cijena i tržišnih spekulacija.

Na osnovu arhivske građe i dosadašnjih rezultata historijskih istraživanja kandidat dr. Muhamed Nametak u članku pod naslovom *Utjecaj ZAVNOBiH-a na kulturu i obrazovanje u Bosni i Hercegovini nakon Drugog svjetskog rata*, Zbornik radova sa Međunarodne konferencije 75. godišnjica Prvog zasjedanja ZAVNOBiH-a: Povijesna utemeljenost državnosti Bosne i Hercegovine u 20. i 21. stoljeću, Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Posebna izdanja, Knjiga CLXXIX. Odjeljenje društvenih nauka, knjiga 11/1, Odjeljenje humanističkih nauka, Knjiga 46/1, Sarajevo 2019, 181-195) DOI: 1010.5644/P12019.179.08), analizira promjene u kulturi koje su nastupile u društvu kao posljedica komunističkog preuzimanja vlasti. Kandidat ukazuje na činjenicu da su se u periodu od Prvog zasjedanja ZAVNOBiH-a do kraja 1950-ih godina desile brojne promjene u kulturi i prosvjeti Bosne i Hercegovine u odnosu na dotadašnja zbivanja. Kao vrhunac institucionalne izgradnje autor navodi otvaranje najznačajnije obrazovne institucije, Sarajevskog univerziteta

1949. godine. Ukazuje da su temelji savremenog kulturnog života u Bosni i Hercegovini utemeljeni u periodu od 1945. do 1952. godine. Sa druge strane autor ukazuje na činjenicu da se ne mogu zanemariti negativne stvari koje je kulturna politika tadašnje vlasti donijela bosanskohercegovačkom stanovništvu, prvo nacionalizacijom materijalne baze kulturne politike, koja je bila privatno vlasništvo, kao i represivnom politikom nad dijelom kulturne i intelektualne elite koji se nalazio na suprotnim ideološkim stajalištima, zadat je težak udarac samostalnom kulturnom radu i uništen je dio kulturne i intelektualne elite naroda u Bosni i Hercegovini. Stvaranje simboličke veze kulture i socioekonomskih procesa u društvu kultura je dijelom postala alat za izvršenje privrednih i socijalnih procesa, a na taj način je misija kulture kao elementa duhovne nadogradnje ostala neispunjena.

U koautorskom radu dr. Sedada Bešlije i dr. Muhameda Nametka pod naslovom *Pojava i oblik arapskog jezika u Bosni i Hercegovini (XV- XIX stoljeće)*, u; Zbornik radova. Arapski jezik u Bosni i Hercegovini, King Abdulaziz Int'l Center for Arabic Language, Rijad, 2019, 17-41 (418,24 7678/1440), kandidati vrše analizu stanja pismenosti na području Bosne prije dolaska Osmanlija, a zatim i islama i islamske pismenosti na arapskom, turskom i persijskom jeziku. U članku se ukazuje na činjenicu da je u prethodnim stoljećima u Bosni bila dominantna latinska, glagoljaška i ćirilica pismenost koja je najvećim dijelom bila prisutna u crkvenim krugovima a koja je ulaskom Bosne u upravni okvir Osmanskog carstva ušla i u krug islamske kulture i civilizacije. U skladu sa promjenama, stanovništvo je sve više počelo da koristi turski, arapski i persijski jezik. Autori u članku posebno ukazuju na osobe koje su ostavile duboke tragove na književno stvaralaštvo na orijentalnim jezicima, a posebno na arapskom jeziku, navodeći posebno Mehmeda Handžića. Pored toga ukazuju na činjenicu da su domaći ljudi vrlo brzo utjecali znanja i postajali nosioci nauke i obrazovanja u zemlji. Posebno se u radu naglašava da ti književni stvaraoци u odnosu na one iz Istanbul ni po čemu nisu zaostajali. Posebno se ukazuje na činjenicu da su Sarajevo, Mostar, Prusac, Foča, Banja Luka, Tuzla i Travnik bili najznačajniji kulturni centri. U radu se posebno naglašava da karakteristika razvoja orijentalne kulture na području Bosne i Hercegovine nije nužno pratila i razvojne crte političkog razvoja i vojnih osvajanja. U zaključku se naglašava da pojavni oblici arapskog jezika i orijentalne kulture daju najznačajnije predstavnike u trenutku kada je Osmansko carstvo počelo da gubi dotadašnju moć a njen teritorijani okvir se zbog ratova sa evropskim državama sve više smanjivao. Na kraju rada se zaključuje da je arapski jezik, kao jezik svjetske kulture i civilizacije, na području Bosne i Hercegovine, bio prisutan u kontinuitetu od 15.

stoljeća i to više u području vjerskog obredoslovlja, obrazovanja, zvanične administracije, rukopisnih djela kao i književnosti, antroponimije, epigrafije i dr.

U okviru Međunarodne naučne konferencija *Prijelomne godine bosanskohercegovačke prošlosti* održane 22. i 23. 11. 2019. godine kandidat dr Muhamed Nametak je saopćio referat pod naslovom *Razvoj finansijskih tokova za vrijeme austrougarske okupacije i uprave Bosne i Hercegovine*. Rad je objavljen na: https://www.academia.edu/40980948/Razvoj_finansijskih_tokova_za_vrijeme_austrougarske_okupacije_i_uprave_Bosne_i_Hercegovine.

Kandidat dr. Muhamed Nametak je u izbornom periodu objavio i dva prikaza knjiga: *Sparks Mary: The Development of Austro-Hungarian Sarajevo 1878-1918: An Urban History*, Bloomsbury, London 2014, U: Prilozi, Institut za historiju, br. 45, Sarajevo 2016. (COBISS BH- ID 25583110). Objavio je i prikaz knjige autorice Hane Younis, *Od dućana do pozorišta. Sarajevska trgovačka elita 1851-1878*. Institut za historiju, Sarajevo 2017, 357 str., u: Pregled, Sarajevo, Godina LIX, br. 2, 2018., 259/262. (ISSN 0032-7271).

Učešće na naučnim konferencijama i rad na projektima

Kandidat dr. Muhamed Nametak je u izbornom periodu učestvovao na dvije međunarodne konferencije. Pored toga je učestvovao u radu više naučnih projekata, kao voditelj projekta, urednik ili istraživač-saradnik/autor:

- voditelj projekta „Bosanskohercegovačko kulturno-historijsko naslijeđe u okviru međunarodne kulturne saradnje”, podržan od Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine: 2017-2018. godine.
- voditelj naučno-istraživačkog projekta „Ekonomski život u Sarajevu u drugoj polovini XIX stoljeća, podržan od Ministarstva za obrazovanje i nauku Kantona Sarajevo, 2018-2019. godine.
- voditelj naučno-istraživačkog projekta „Antropološka studija razvijenosti svijesti o identitetu bosanskohercegovačkih iseljenika u Evropi podržan od strane Ministarstva za obrazovanje i nauku Kantona Sarajevo.
- član tima na projektu „Svakodnevni život u Bosni i Hercegovini na razmeđu 19. i 20. stoljeća“, podržan od Ministarstva za obrazovanje i nauku Kantona Sarajevo, 2018-2019. godine.

Urednik je narednih publikacija, objavljenih u Institutu za historiju: *Historical Searches/Historijska traganja 17*, Institut za historiju Univerzitet u Sarajevu, 2018., i *Arhivska građa za historiju srednjovjekovne Bosne*. Priredio: Esad Kurtović, Univerzitet u Sarajevu, Institut za historiju, Historijski arhiv, (drugi urednik Fuad Ohranović, Sarajevo 2019.

Prijedlog s obrazloženjem

U svom dosadašnjem naučnom radu, kandidat dr. Muhamed Nametak je postigao značajne rezultate koji pokazuju da je njegov interes usmjeren na razmatranje važnih pitanja u bosanskohercegovačkoj historiji. Radovi su uglavnom pisani na izvornoj arhivskoj građi i relevantnoj literaturi, a objavljeni su u priznatim naučnim publikacijama. Pokazao je veliku sposobnost u obradi kompleksnih tema iz historije Bosne i Hercegovine u XIX i XX stoljeću, stručnoj interpretaciji izvorne građe i literature i u donošenju zaključaka zasnovanih na provjerenim činjenicama. Uzimajući u obzir navedene činjenice te zakonske uvjete za izbor u nastavna zvanja na Univerzitetu u Sarajevu, Komisija konstatira da kandidata dr. Muhamed Nametak ispunjava uvjete za izbor u zvanje **viši naučni saradnik za oblast moderne historije**.

Objavio je jednu knjigu i šest naučnih radova iz oblasti za koju se bira, kao i dva prikaza knjiga. Bio je voditelj ili učesnik u četiri projekta, a učestvovao je na dvije međunarodne naučne konferencije.

U skladu s tim, Komisija sa zadovoljstvom predlaže Vijeću Instituta za historiju da usvoji njen izvještaj i da kandidat dr. Muhameda Nametka izabere u zvanje **viši naučni saradnik za oblast moderne historije**.

KOMISIJA

Z. Šehić

-----
dr. Zijad Šehić, redovni profesor, predsjednik

Edin Radušić
-----
dr. Edin Radušić, redovni profesor, član

Admir Mulaosmanović
-----
dr. Admir Mulaosmanović, vanredni profesor, član